

Presidenten Duitse en Nederlandse rekenkamer:

In de controle op het Europees banktoezicht zit een riskante lacune

In reactie op de eurocrisis hebben de EU-lidstaten het toezicht op grote banken overgedragen aan de Europese Centrale Bank (ECB). De ECB controleert sinds november 2014 het bankwezen, om te helpen voorkomen dat er opnieuw een grote bankencrisis ontstaat, zoals in 2008. De vraag is echter: wie controleert de toezichthouder?

Kortgeleden kwamen in Italië drie banken in de problemen, als gevolg waarvan zij staatssteun ontvingen. Een Spaanse bank, waarvan de ECB verwachtte dat hij waarschijnlijk failliet zou gaan, werd overgenomen door bank Santander. Deze vier banken vielen onder het toezicht van de ECB onder het 'single supervisory mechanism' (SSM). De ECB houdt sinds de invoering toezicht op in totaal 129 'systeemrelevante' grote banken in de eurozone, met een volume van circa € 21.000 mrd.

De ECB legt over het toezicht dat zij uitoefent alleen verantwoording af aan het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie - op basis van informatie die zij zelf aanlevert. Hierdoor zit er een lacune in de controle op het banktoezicht en dat is riskant. De ECB staat weliswaar onder controle van de Europese Rekenkamer (ERK), maar het ERK-mandaat strekt niet verder dan controle op de 'doelmatigheid van het bestuur van de ECB'.

Dit staat in een rapport van de rekenkamers van vijf eurolanden (Duitsland, Oostenrijk, Finland, Cyprus en Nederland). Bij de eerste controle van het SSM stuitte de Europese Rekenkamer op een aanzienlijk probleem. De ECB beriep zich er op dat de ERK geen mandaat had om te controleren en weigerde inzage in haar toezichthoudende activiteiten. Zo kon de ERK niet nagaan of de ECB het SSM wel doeltreffend toepast. En dat terwijl het banktoezicht controleerbaar moet zijn. Op dit punt is de ECB immers niet onafhankelijk.

Vóór november 2014 konden de nationale rekenkamers in veel EU-lidstaten het banktoezicht uitgebreid controleren. Zij controleerden en beoordeelden ook de procedure voor toetsing en evaluatie door de toezichthouder. Deze controle was gebaseerd op een duidelijkere, bredere controlebevoegdheid dan die binnen het SSM voor de ECB bestaat.

De Europese Commissie kent dit hiaat en bevestigt in haar meest recente evaluatie van het SSM dat de nationale rekenkamers bredere bevoegdheden hadden. Zij concludeert echter dat dit kan worden opgelost als de ERK en de ECB een akkoord sluiten over de informatie-uitwisseling. De Commissie vindt het niet nodig om de wederzijdse rechten te verduidelijken. Hierdoor wordt een kans gemist om de ERK toegang te verschaffen tot de relevante ECB-stukken.

Toezichthouders moeten in het kader van het openbaar bestuur onderworpen zijn aan controle door onafhankelijke rekenkamers. Verantwoordingsplicht en transparantie in het SSM mogen niet uitsluitend gebaseerd zijn op informatie die de ECB zelf verstrekt, maar moeten berusten op gegevens die zijn getoetst door een onafhankelijke instantie.

Wij pleiten er in ons rapport voor dat het banktoezicht aan volledige, externe en onafhankelijke controle wordt onderworpen. Het sluiten van een akkoord tussen de ERK en de ECB over uitwisseling van informatie is daarbij een eerste stap. Wij hebben evenwel behoefte aan bindende controlerechten.

We moeten ons daarnaast realiseren dat ook kleinere banken economische en financiële crises kunnen veroorzaken. Op deze banken oefent de ECB binnen het SSM indirect toezicht uit - samen met de nationale toezichthoudende instanties. Wij signaleren in ons rapport dat de ECB dit onderdeel van het banktoezicht steeds vaker onder het regime van vertrouwelijkheid laat vallen.

Wij vinden dit onaanvaardbaar. Zo blijven ook nationale rekenkamers verstoken van toegang tot belangrijke documentatie. Dit belemmert de nationale rekenkamers in de uitoefening van hun wettelijk controlerecht. Het is belangrijk om het vertrouwen in het banktoezicht te herstellen. Hiervoor zou het toezicht transparanter moeten worden, maar het vertrouwelijkheidsregime van de ECB maakt het juist ondoorzichtiger.

Vanuit het oogpunt van nationale financiële controle is het SSM als gevolg van deze lacunes een stap terug. Dit maakt het banktoezicht tot een 'black box'. Een riskante situatie, gezien het belang van dit toezicht voor de stabiliteit van de financiële sector.

Kay Scheller, president Bundesrechnungshof (Duitse rekenkamer)

Arno Visser, president Algemene Rekenkamer